

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/demonstracje/105979,Pierwszy-wiec-Marca-68.html>

Wiec przed gmachem Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego w dniu 8 III 1968 r. Zegar na budynku wskazuje godzinę 12:10 (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Pierwszy wiec Marca '68

OKRES HISTORYCZNY

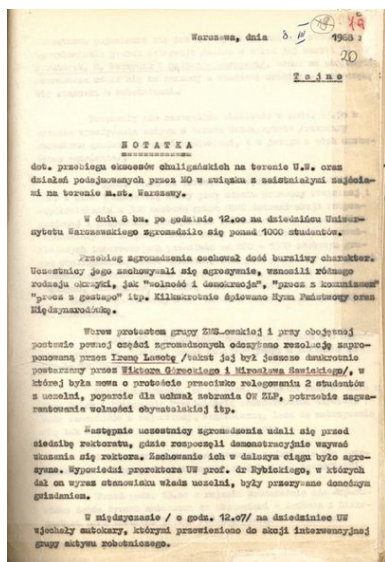
(1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: PAWEŁ TOMASIK 06.03.2024

8 marca 1968 r. na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego odbył się wiec, który dał początek wydarzeniom określanym mianem Marca 1968 r.

W piątek, 8 marca 1968 r. o godzinie 12:00, przed gmachem Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Krakowskie Przedmieście zebrało się ponad tysiąc osób. Irena Lasota odczytała rezolucję, w której m.in. potępiono represjonowanie studentów protestujących przeciwko zakazowi wystawiania „Dziadów” w Teatrze Narodowym, co uznano za pogwałcenie art. 71 Konstytucji PRL, żądano unieważnienia decyzji o usunięciu z UW Adama Michnika i Henryka Szlajfera oraz umorzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko studentom obwinionym o udział w demonstracji po ostatnim przedstawieniu „Dziadów”. Domagano się, aby w ciągu dwóch tygodni prof. Henryk Jabłoński, minister oświaty i szkolnictwa wyższego, oraz prof. Stanisław Turski, rektor UW, udzielili studentom odpowiedzi na przedstawione żądania.

W trakcie wiecu wyrażono też poparcie dla rezolucji nadzwyczajnego walnego zebrania Oddziału Warszawskiego Związku Literatów Polskich potępiającej zastrzeżenie cenzury i zdjęcie z afisza „Dziadów” Adama Mickiewicza. W związku z tym, że organizatorzy nie dysponowali sprzętem nagłaśniającym, a wystąpienie Ireny Lasoty było słabo słyszalne, rezolucję ponownie odczytał Mirosław Sawicki.

Notatka opracowana w Komendzie MO m.st. Warszawy dotycząca wydarzeń na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęć ulicznych w dniu 8 III 1968 r. (z zasobu IPN)

- 2 -

(18) NR
21

Początkowo pojawienie się ich nie wywołało reakcji studentów. Po wyznaczeniu jednak delegacji /m.in. w skład jej weszli B. Korwin-Giełgowski, M. Szarynka i Osobka - Horowska/, która na zaproszenie prorektora udała się na rozmowy z władzami uczelni - rozpoczęły się ubiegania o robotniczkę.

Przeobraziły one szeregowe nasilenie o godz. 13,50 w trakcie wycofywania autobusów z terenu Uniwersytetu /autobusy obrzucano gruzami śmiecia i kamieniami, a w jednym z nich uszkodzono ogumienie/.

O godz. 14,30 na terenie UW wyprzedzono pododdział 2010 w sile 1 kompanii, który przy udziale przesady fizycznej i współdziałaniu z 300 osobową grupą GEMO dokonał aresztowania i przewiezienia porządku na dziedzińcu UW. Późniejsze pododdziały MO do godz. 16,00 braki posiadały udział w 6 poważniejszych interwencjach przewidzianych od 200 - 4500 osobową grupą obywateli, które zakłócały porządek publiczny w rejonach Krakowskiego Przedmieścia i Nowego Świata, Akademii Sztuk Pięknych, Kuratorium, MS PZP, Marszałkowskiej, Pl. Konstytucyjnej Pl. Jedności Robotniczej i MS "Ritwiera" oraz ul. Grzybowskiej i Pl. Narutowicza.

W godz. 16 - 23,00 interweniowano również w 8 wypadkach zakłócenia porządku przez mniejsze grupy o składzie od 100 do 200 osób.

Maluchy manifestują, że od godz. 12,50 na trasie ulic Nowy Świat i Krakowskie Przedmieście samowolnie odbywają ruch samochodów z rejestracją zagraniczną, lecz do zatrzymania się ich w rejonie zagrożenia nie dopuszczono.

W kilku przypadkach samotnie pojawili się fotoreporterzy i korespondenci zagranicznych m.in. Agencji UPI.

Przed godz. 13,00 w rejonie Śródmieścia nie dopuszczono także trzech autobusów ze studentami z Krakowa i Bielska Podlaskiego oraz uczelniami Liceum Pedagogicznego w Sulgocinie.

Notatka opracowana w Komendzie MO m.st. Warszawy dotycząca wydarzeń na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęć ulicznych w dniu 8 III 1968 r. (z zasobu IPN)

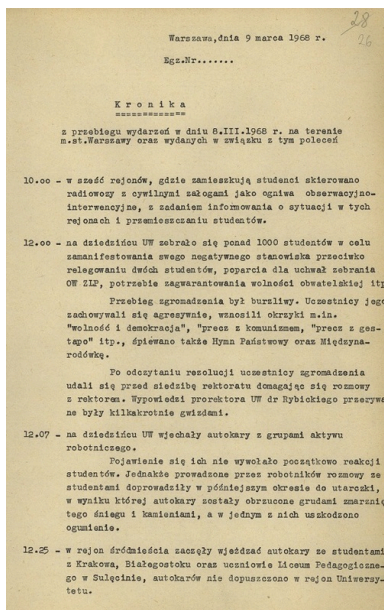
- 3 -

(18) NR
22

Z posiadanych wspomnień wynika, że najaktywniejszy udział w szatańskich zajęciach m.in. brali udział następujący studenci Uniwersytetu Warszawskiego: J. Dąbrowski, B. Korwin-Giełgowski, M. Szarynka, J. Grudziński, Osobka - Horowska, Bajdek, Władysław /Dumań/, Bogdan, Puzoski, Malarzewski i Nagórski, Róśka, Skoda, Rykowski, Kowalski, Kamiński, Thome.

W związku z szatańskimi zajęciami - w różnych punktach miasta dokonano zatrzymań 45 osób, których wyraz sprzeciwu oddzielnie.

Notatka opracowana w Komendzie MO m.st. Warszawy dotycząca wydarzeń na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęć ulicznych w dniu 8 III 1968 r. (z zasobu IPN)

**Fragment kroniki wydarzeń w
dniu 8 III 1968 r. opracowanej w
Komendzie MO m.st. Warszawy (z
zasobu IPN)**

„Aktyw robotniczy”

Wkrótce potem na dziedzińcu UW wjechało kilka autokarów z, jak to określono w późniejszym przekazie propagandowym władz, „aktywem robotniczym”. W rzeczywistości byli to aktywiści PZPR z kilku dużych warszawskich zakładów pracy i urzędów centralnych. Między przybyłymi mężczyznami a zebranymi pod gmachem BUW doszło do utarczek słownych i przepychanek.

Zebrany tłum przemieścił się pod gmach rektoratu. Z balkonu tego budynku prorektor Zygmunt Rybicki wezwał manifestujących do rozejścia się, ale ostatecznie, pod wpływem głośniejszych protestów, zgodził się przyjąć delegację studencką, z którą podjął rozmowy.

Około godziny 13.50 autokary z „aktywem robotniczym” opuściły teren uczelni, ale około pół godziny później przebywający jeszcze na terenie UW zostali zaatakowani od strony ulicy Oboźnej przez grupę 300-400 ORMOWców, wyposażonych w pałki, a od strony bramy głównej przez kompanię funkcjonariuszy ZOMO.

**Tłum zebrany przed gmachem
BUW w dniu 8 III 1968 r. (fot. z
zasobu IPN)**

**Wiec przed gmachem Biblioteki
Uniwersytetu Warszawskiego w
dniu 8 III 1968 r. Zegar na
budynku wskazuje godzinę 12:10
(fot. z zasobu IPN)**

* * *

Jeszcze tego samego dnia oraz w dniach następujących w Warszawie doszło do licznych manifestacji i zajęć ulicznych. Wydarzenia na Uniwersytecie Warszawskim uruchomiły lawinę. W środowiskach akademickich w całym kraju potępiano brutalną akcję milicji, organizowano wiece i strajki studenckie. W kilkunastu miastach Polski doszło do zajęć ulicznych.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ